

ELIN CULLHED
EURYDIKES
NATT

Wahlström & Widstrand

TIDIGARE UTGIVNING

Gudarna, 2016 [på annat förlag]
Eufori: En roman om Sylvia Plath, 2021

CITAT

s. 5 Valeria Luiselli, *De tyngdlösa*,
översättning av Annakarin Thorburn, Råmus, 2018

s. 189 Per Olov Enquist, *Strindberg. Ett liv. Tribadernas natt*.
Målet mot fröken Julie, Norstedts, 2012

s. 239, 241 Novalis, *Hymner till natten*,
översättning av Gunilla Bergsten, Bokförlaget Faethon, 2020

Wahlström & Widstrand
Box 3159, 103 63 Stockholm
www.wwd.se | info@wwd.se

COPYRIGHT © Elin Cullhed, 2025
OMSLAG Sara R. Acedo
TRYCK ScandBook, EU 2025
Första tryckningen
ISBN 978-91-46-24224-6

DET ÄR ALFRED SOM ÖPPNAR. Han är klädd i ett vitt linne och svarta fotbollssshorts, är svettig och barfota. En avlång hall sträcker sig mellan honom och resten av huset.

Karin är blöt i håret. Han följer hennes blick när hon slår ner den på sig själv; den grå kjolen har fått fläckar av mörkgrått, i samma färg som stentrappan, hon döljer dem med båda händerna.

»Har du inget paraply?«

Hon svarar genom att slinka in i huset under hans arm.

»Är jag tidig?« frågar hon. »Jag glömmer hur jag ska göra med larmet vid grinden.«

»Larmet är av när vi är hemma.«

Han räcker henne en galge, men Karin har hittat en krok.

»Har du tränat redan?«

»Armhävningar.«

Hon går före honom in till köket där Alfreds småsyskon ligger på golvet med högar av leksaker i mitten. Nelly reser sig upp och låser hennes ben med sina armar, Karin stryker över hennes hår tills hon släpper. »Går det bra med fotbollen?« frågar hon och lyfter upp den minste av dem, Adam. Han skiner upp när han får se henne, en droppe slem rinner ur mungipan, hon torkar av den med kinden. Hon värmer sig lite mot hans kropp.

»Det är kul med ett tjejlag«, säger Alfred, »de är grymma på att tacklas.«

»Kan tänka mig det.«

Han böjer sig ner i hallen, trär på sig den ena fotbollsstrumpan efter den andra. Han tittar upp medan han snörar skorna och ser att hon pussar på lillebrors kind.

»Pengarna kommer ikväll säger mamma. Hon hälsar. Ring henne om det är något, hon har jouten men kollar av mobilen då och då.«

Alfred går efter nycklarna, trär på sig ett svettband. Bakom ytterdörren hörs smatter av regn och ett par röster. Karin får en impuls att följa honom ut. Sedan har han gått, och hans lillebror och lillasyster antar andra proportioner i husets tystnad. Adam tynger på armen, Nelly sätter fart och börjar springa. Hon måste tända lamporna, en efter en lyser de i rad upp hallen. Hon hann inte fråga Alfred om han någonsin passar sina småsyskon själv, eller om hans mamma alltid kommer göra så här nu, leja ut uppgiften till sin kollegas dotter. Hon dristar sig till att lämna Nelly ensam i hallen fast hon vet att källartrappan är brant. Från vardagsrummet skymtar hon det sista av Alfred, han håller i styret på sin cykel och William och Bruno från parallellklassen går bredvid.

Då känner hon hur blöt hon har blivit ute i det som Alfred går i nu. Ett kallt marsregn som vill väcka marken. Hon drar av sig kjolen och hänger den över ett armstöd innan hon greppar Nellys utsträckta hand och följer henne ner. Trappan är beklädd med heltäckningsmatta. Flickan föser undan ett draperi och visar upp Alfreds träningsmaskiner som om de var hemliga ägodelar. »Akta«, säger Karin och rättar till Adam på höften, »vi vet inte hur de funkade.« Nelly springer upp på ett gångmaskinsteg och instruerar Karin om att ställa sig på det motsatta. Hon ger efter och låter flickan gunga upp och ner till avlösningen mellan kropparnas tyngd. Det är mörkt i källaren men hon ser Nelly skratta med hela ansiktet, och när farten tar tag i Karin också känner hon doften av Alfred

komma emot henne som en sval vind. Längre in står hans elgitarrer och blänker i varsitt ställ.

På väg uppför trappan slås hon av hur spindellik hon blir i bara svarta strumpbyxor och letar i taket efter övervakningskameror. Hon drar på sig den fuktiga kjolen, vallar Nelly till soffan och slår på teven, sedan stoppar hon in sitt finger i Adams mun som hon gjorde förra gången. Hon slappnar av till hans sugande på hennes finger medan hon insuper vardagsrummets många detaljer. Pianot med noterna ovanpå, böckerna, skinnlukten från soffan och snirkliga lampor och konstverk, inget damm. Och ändå tycker hon att det skönaste av allt är Adams kropp i hennes famn, hans undrande ögon och hårda gom, men honom är det just nu bara hon i hela världen som bryr sig om.

När Alfred är tillbaka ett par timmar senare har barnen somnat i soffan. Hon kan inte låta bli att tycka att det är en förmildrande omständighet att han har småsyskon, men det är ändå pinsamt att vara den som har tagit hand om dem. Hon skäms över valet av teveserie och stänger av. Han går fram till henne, slår sig ner i skinnsoffan och tar av sig t-shirten. Av artighet tittar hon bort, men hon uppfattar att huden glänser.

»Gick något sönder?» frågar han. »Jag menar, de flesta som är härinne har sönder någonting.«

Han kastar sin tröja till golvet. Det går ett rykte i skolan att Karin är en flicka som stjal sina kläder på second hand, att hon är med i frälsningsarmén och rent allmänt freaky. Han kan inte låta bli att pröva henne, det är som om språket har sina egna lagar och de yttrar sig nu, i hans mun.

»Menar du att jag skulle ha...?»

Han viftar bort hennes vaga svar. Han pekar på soffbordet där det står en fyrarmad silverljusstake och säger att senast han

hade fest här hemma gick betongbordet sönder, det kostade tiotusentals kronor, mamma och pappa blev inte direkt glada.

Karin frågar vem det var som förstörde det.

»Mina boys, kanske«, svarar Alfred. »Mina boys gillar att dansa på bord.«

Hon slår ner blicken. Det är dessa boys Karin har så svårt för, som tillhör ett gäng hon aldrig skulle kunna komma i närheten av. Att Karin ens befinner sig i Alfreds hus handlar om att hennes pappa är undersköterska på avdelningen på sjukhuset där Alfreds mamma är överläkare; gynakuten. De tar båda hand om patienterna, fast i olika ändar av omsorgskedjan. Karins pappa tar blodprover och är bra på att lugna folk med sitt upparbetade leende som situationerna ofta kräver; Alfreds mamma kommer med iskylan i diagnoserna.

Även denna omständighet, utöver småbarnen, är klistrig. Den binder fast Alfred och Karin till varandra på ett sätt som inte kan kännas annat än konstigt.

Intimt, fast på fel sätt.

»Varför är man kompis med folk som slår sönder saker?« slinker det ur henne. Hon hann inte hejda sig, det är mammas sida av henne, sidan hon annars kväser. Hjärtat darrar i bröst-korgen. Men det är en sak hon vill veta. Hon vill veta varför Alfred, som hon tycker om, omger sig med människor som förändrar honom. Det kan inte vara med människor som med atmosfären; om det regnar blir marken blöt, om solen skiner torkar gräset. Som människa måste man kunna välja, man måste kunna undvika obehagliga mönster och fel människor.

»Jag kanske gillar folk som inte behöver passa andras ungar på söndagskvällar.«

Det är för sent: han har sagt det. Det är tränarrollen, det gör honom febrig att bara ropa och följa spelet men inte springa efter bollen själv. Då blir han arg efteråt.

Karin är snabbare än han tror, hon är inte som i skolan.

»Så att träna flickor i fotboll är inte att passa andras ungar, menar du?«

Han skrattar. Hon var fin när hon visade sig.

»Då går jag då«, säger hon och inser att hon har lämnat en tung klump efter sig i huset, eller om det är Alfred som just har givit det tunga åt henne.

»Vi ses imorgon«, säger Alfred, som om han anstränger sig för att mena det. Han tittar efter henne där hon går för att ta på sig skorna utan att svara, och när hon öppnar ytterdörren utan att egentligen säga hejdå.

Det tar tjugofem minuter hem längs den tomma landsvägen. I bussen som kör utan mötande trafik ikväll finns en busschaufför och en tjej. Tillsammans åker de längs granar, björk, tall och åkrar som fortfarande är bruna, reflexstolpar att räkna, ett grustag där stora lastbilar brukar svänga ut och in med flaken fyllda men nu är det ingen där. Hon plingar i sista sekunden som för att pröva hans reaktionsförmåga. Chauffören bromsar in kraftigt, farten suger henne till sig. Han sänker bussens rede för hennes skull, och när hon fyller gångvägen med sina steg känns det som om bussen har blivit tusen kilo lättare sedan hon försvann.

Hon hukar där hon går. Karin vet hur ful hon är. Ändå är det som om det finns en lockelse i henne som hon vet att hon måste förstöra. Nu när Risto har upptäckt det i henne och bytt ut Karins syster mot Karin själv är det som om hon behöver duka för sidan av henne som sträcker sig mot andra. Hon får inte öppna sig för någon, klibba fast. Ristos lägenhet är släckt, hon skyndar på stegen när hon passerar, vill inte väcka det som sover i honom.

Hennes lillebror kommer emot henne i hallen, han springer.

»Förstörde du något?» frågar han. »Mamma undrar om du förstörde något?»

Ur sovrummet kommer hon släntrande. Hon har en sjal om halsen. Mjukisbyxorna hänger lösa runt låren, som om de ramlar av fast de sitter kvar. Karin undviker mammas blick, koncentrerar sig på tanken på pengarna som ska komma.

»Jag förstörde inget fattar du väl.«

Då tar mamma ordet.

»Det är en lång mejltråd bland föräldrar om ett betongbord som förstördes på en fest för några veckor sen.«

Karin suckar. Hon kliver rakt över skohavet i hallen, snavar på en stövel men rätar snabbt upp sig och går mot rummet. Mamma följer efter.

»De där föräldrarna fick betala summor, Karin. Summor.«

»Varför skulle jag förstöra ett jävla bord?»

»Du har hand om barn hos dem, det är ännu värre. Jag förstår inte att de kan låta dig passa en minsting.«

»Han är nio månader och rätt bastant om man säger så.«

»Galningar.«

Mamma skakar på huvudet och säger det igen, medan hon går i väg. Galningar. Det är så hon gör. Hon kommer med sitt artilleri, sedan går hon med sitt artilleri och när hon går ifrån en saknar man det. Karin har inget val utom att göra sig hemmastadd i kriget hon lever i. Hon vet inte vad det gör med henne att växa upp så, att skolas om i samma jord och brytas av och drivas upp på nytt; alltid till samma rangliga planta, aldrig större än till en viss storlek, men hon vet att hon måste upphöra att leva i mammas vansinne, någon gång.

Hon lägger sig i sängen och väntar på nästa omgång; mamma är bara i köket och letar efter något i kylan. Snart är förebräelserna tillbaka. Hon vill inte, får inte älska i ett krig. Det förgiftar henne inifrån. Karins försvar har alltid varit att

försvinna, att bli mindre. Att lägga sig under täcket och andas in koldioxid, att bita i handleden tills tuggmärken uppstår. Men det är något som de sista veckorna har vecklat ut sig som en röd matta framför henne, hon ska gå ut på den och hon ska göra det själv, det finns en riktning bort, plötsligt ser hon den med egna ögon. Det är inte bara våren, snart varmare. Det finns ett motgift, det är Gud eller någon som har räckt ut sin tunga som pekar åt motsatt håll bort från mamma.

Hon står i dörren igen. De grå mjukisbyxorna hålls uppe av händerna i fickorna. Hon säger att hon bara vill upplysa Karin om att hon i alla fall förstörde hennes kväll. För hon hade tänkt måla nere i ateljén men det gick ju inte nu när lillebror härjar och du inte är här. Men det är ju roligt att du tar hand om andras ungar för pengar, roligt Karin. Jättebra.

Karin drar tyst täcket över huvudet och visualiserar sig bort till Alfreds hus. Hon har tur; mamma avlägsnar sig utan att gå fram och slita av täcket från hennes ansikte denna gång. Hon till och med stänger dörren efter sig.

Sedan skriker hon inifrån köket:

»Risto var här och frågade efter dig!«

Karin viskar tyst: »Men bravo, då kan ju du hänga med honom.«

Hennes lillebror bryter sig in genom den stängda sovrumsdörren och hoppar upp i sängen. Han klamrar sig fast vid magen som en liten krabba. Hon pussar honom i håret, där det finns en lukt av barn och grus. Han är perfekt mjuk och tung. »Gubben«, säger hon. Han svarar med att krama henne hårdare. De ligger så och andas i kapp en stund.

Senare på kvällen när de andra har somnat plockar hon fram skrivboken från sitt gömställe under madrassen. Hon slår upp

den och sätter sig vid skrivbordet där det också finns en spegel. Det är bara en månad kvar tills specialarbetet ska in. Och hon ska hinna söka till universitetet innan dess, fixa sommarjobb. De fasta dagarna som hennes skolgång har bestått av ska upplösas. Hon vill hitta en annan form för texten. Kanske ska hon spränga in dikter? Men om hon tillåter dikter tillåter hon mammas galenskap att ta plats i hennes kontrollerade arbete som hon vet att hon ska få högsta betyg på. Det är bara det att Orfeus och Eurydike kräver en annan form. De nästan skriker och ber henne om att släppa taget om uppsatsformatet. Pappa skulle förstå. Om pappa läste böcker skulle han förstå.

Hon tittar på sitt ansikte som uttrycker allt och därför ingenting. Det har fått sina första fräcknar. Hon kan inte sminka bort det hur mycket hon än vill. Smink på hennes ansikte skulle vara som att smeta foundation och mascara över hundhår; ingen mening. Det blir bara de tafatta försöken som syns och det vill man inte. Därför får hon fortsätta vara naken.

Hon skriver inget ikväll. Det finns inget att hitta om Eurydike. Ansvaret vilar tungt över hennes axlar. Hon måste uppfinna föremålet för myten själv. Det är där hon önskar att dikterna skulle förtydliga hållrummet, gå in och spruta ett kontrastmedel över hela bilden så att myten fick konturer, fördjupning. Det finns essäer om Orfeus. Det finns diktverk om honom. I uppslagsverken, när hon söker på Eurydike, står: *Eurydike. Se Orfeus.*

Och varför skulle Karin vara skickad att spränga fram Eurydikes konturer ur underjorden och ställa frågan vem hon är? Myten handlar inte om henne, fast det är henne den bygger på. Den handlar om Orfeus. Att skriva dikter skulle vara att förminska henne ännu mer, att befästa hennes virrvarr och osynlighet, att dunka in underjorden i arbetet självt. Hon skulle få skämmas. Dikter sitter för långt in. Dikter mitt i arbetet skulle vara som att säga till mammas misslyckade målningar

nere i den gemensamma källarlokalen som hon har hijackat till ateljé: *Jo men ni är okej. Jag älskar er. Jag älskar mammas pensel när hon drar sin förtvivlan över dukarna, när resultatet står där och blänker i sitt billiga allvar som ändå ingen ser.*

Det plingar till i telefonen. Hon har fått pengar av Alfreds mamma. En tung droppe rullar nerför hennes kind när hon läser meddelanderaden. Det står: *Här hjärtat, åttahundra. Ingen gör det som du. Tack!!!* Hon slickar i sig droppen när den rullat ner till mungipan, och sväljer. Det gjorde hon bra. Då kan hon åtminstone köpa nya kläder.

På natten vaknar hon av ett smatter, det är som om rutorna ska rasa in. Hagel, hon bryr sig inte om att gå till fönstret för att titta. Hon sluter ögonen medan oväsendet tilltar, försöker orientera sig i stormen och samtidigt somna om. Hon tänker på pärlor som slits av från en hals och ilsket trillar över ett tomt golv.

STADEN DÖLJER SIN GLANS i slättlandskapet, kurar ihop medan den låter de pampiga byggnaderna – slott, universitetsbibliotek, norra Europas största katedral – svälla upp och tala för sig själva, på ett språk som är hämtat från andra platser och egentligen inte hör ihop med staden. Ibland stryker hon runt de fina byggnaderna för att hon har märkt att andra också uppehåller sig där, det är turister, främlingar som går omkring och känner sig hemmahörande någon annanstans, tiggare som slår sig ner på en fläck i solen för att kanske lyckas beveka hjärtat hos någon. Stadens årstid är alltid höst, även om det är vår. Floden som sipprar igenom staden och klyver den i två delar är en å, och en vag sumplukt står upp från vattnet.

På bussen börjar förvandlingen till den hon ska bli i staden, men när hon hoppar av framkallas den hon i själva verket är: en byjanta, en idiot, någon som kommer från förskingringen och till råga på allt tar med sig den in hit.

Ibland går hon in i katedralen och låter sig omslutas av den starka kraften. Hon föreställer sig tornen skjuta svindlande högt upp från henne, så högt ingen levande kan nå, och tänker att det som står pall för en så hög höjd måste ha lika djupa rottrådar ner i marken. Hon blundar och ser förödelser framför sig, så många dödsfall och slavofer för att få det byggt, och som fullt framkallade kan hon se de uråldriga döda falla från byggnadsställningar. Här, i katedralen av gotisk stil, tillbads en gång den Heliga Maria, nu, i Mariakoret, ligger bara kungar begravda.